

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Střední průmyslová škola strojnická Vsetín
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0483
Autor	RNDr. Miroslava Pospíšilíková
Název šablony	III/2
Název DUMu	10.14 Chemické rovnice
Tematická oblast	Obecná chemie
Předmět	Chemie
Druh učebního materiálu	prezentace
Anotace	Druhy chemických rovnic a jejich zápis
Vybavení, pomůcky	PC, učebnice
Ověřeno ve výuce dne, třída	17.12.2013, 1A

Výukové cíle

- Umět zapsat reaktanty a produkty do chemické rovnice
- Dokázat v rovnici dopočítat stechiometrické koeficienty

Klíčová slova

- Reaktanty, produkty
- Zákon o zachování hmotnosti
- Stechiometrické koeficienty

CHEMICKÉ ROVNICE

K čemu slouží chemické rovnice?

Co lze z chemické rovnice zjistit?

- **Chemická reakce** je děj, při kterém se mění vlastnosti a složení látek.
- K zápisu chemické reakce slouží **chemické rovnice**. Na levou stranu píšeme výchozí látky (reaktanty), vpravo látky reakcí vznikající (produkty).

reaktanty $\rightarrow$ **produkty**

- Čísla v rovnici ... **stechiometrické koeficienty**.

- Stechiometrické koeficienty zajišťují platnost **zákona o zachování hmotnosti** (Lomonosov, Lavoisier):

Při chemických reakcích v uzavřené soustavě se hmotnost chemických látek před reakcí rovná hmotnosti chemických látek po reakci.

Při úpravách rovnic to znamená, že počet atomů daného prvku na levé straně rovnice se rovná počtu atomů téhož prvku na straně pravé.

V chemické rovnici lze také vyznačit:

- skupenství látek

s...pevné, l...kapalné, g...plynné, aq...roztok

- tepelné zabarvení reakce

- rovnovážnou reakci a podmínky reakce

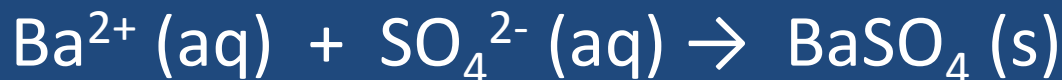
400°C, 20 MPa, katalyzátor Fe

Chemická rovnice může být:

- Úplná

- Iontová

Zajímavé reakce

1. Sluneční záření má 3 složky:

infračervené záření, viditelné záření, UV záření

Škodlivé UV záření je zachycováno vrstvou stratosférického ozonu O_3 .

Vznik ozonu: $\lambda = 190 \text{ nm}$

Rozklad ozonu: $\lambda = 250 \text{ nm}$

Ve stratosféře se mezi oběma reakcemi ustavuje rovnováha. Jak vznikají ozonové díry?

2. Dusík v airbagu

Airbag automobilů obsahuje mj. azid sodný NaN_3 . Elektrický signál iniciuje rozklad NaN_3 a uvolněný dusík naplní během 0,0005 sekundy šedesátilitrový vak:

Velmi reaktivní dusík je dále likvidován dalšími reakcemi pomocí KNO_3 a SiO_2 .

Úkol: Popsané chemické děje vyjádřete chemickými rovnicemi a upravte je.

a) hořčík + kyslík $\rightarrow$ oxid hořečnatý

b) hliník + kys. chlorovodíková $\rightarrow$ vodík + chlorid
hlinitý

c) $\text{Ca(OH)}_2 + \text{H}_2\text{S} \rightarrow \text{CaS}_2 + \text{H}_2\text{O}$

d) $\text{AgNO}_3 + \text{Zn} \rightarrow \text{Zn(NO}_3)_2 + \text{Ag}$

Řešení:

Literatura, použité zdroje textu a obrázků

- **Chemie pro střední školy**, Jiří Banýr, Pavel Beneš, SPN Praha, 1996
- **Chemie/obecná a anorganická/I pro gymnázia**, Vratislav Flemr, Bohuslav Dušek, SPN Praha, 2001